

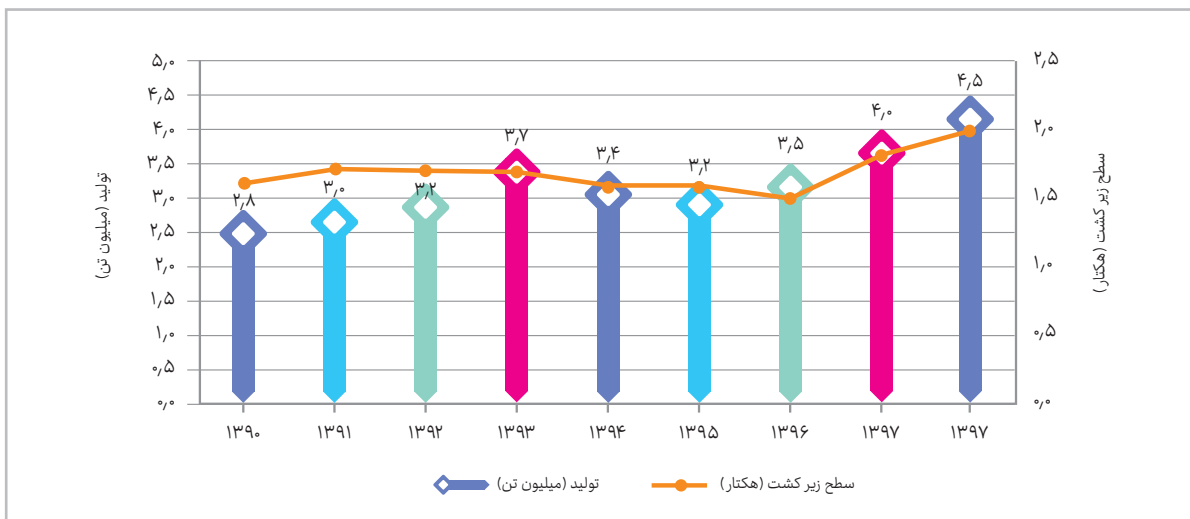

پایداری تولید جو در دیم‌زارهای نیمه گرمسیر کشور با رقم جدید "ماهانشان"

مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان های کهگیلویه و بویراحمد^۱، گلستان^۲، اردبیل^۳، لرستان^۴، موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور^۵، مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان های صفی آباد دزفول^۶، کردستان^۷، آذربایجان غربی^۸، اردبیل^۹، خراسان رضوی^{۱۰}، مازندران^{۱۱}، معاونت تحقیقات کشاورزی دیم سرارود (کرمانشاه)^{۱۲}، و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان چرام^{۱۳}

بیان مسئله

بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی در سال زراعی ۹۸-۱۳۹۷، جو با سطح زیر کشت حدود ۱/۵ میلیون هکتار و تولید حدود ۳/۵ میلیون تن

شکل ۱- سطح زیر کشت و تولید جو در کشور و پیش بینی آن تا افق ۱۴۰۴

۱. بهروز واعظی، ۲. رحمت اله محمدی، معصومه خیرگو، شعبان کیا، حسین علی فلاحی، ۳. اصغر مهربان، حسن خانزاده ۴. علی احمدی، طهماسب حسین پور، ۵. مظفر روستایی، ۶. ثریا قاسمی، ۷. عباس خانی زاد، ۸. رحیم هوشیار، ۹. صفرعلی صفوی صومعه علیانی، ۱۰. رضا اقنوم، ۱۱. حسام الدین مفیدی، ۱۲. فرشید محمودی، سارا علیپور و عبدالوهاب عبدالهی، ۱۳. جلال محمدی دم طسوج

دومین محصول بعد از گندم محسوب می‌شود (متوسط عملکرد جو آبی و دیم به ترتیب ۳/۸ و ۱/۸ تن در هر هکتار). در حال حاضر تنش خشکی به عنوان مهمترین عامل محدودکننده تولید جو در شرایط فاریاب به طورعام و در شرایط دیم به طورخاص محسوب می‌شود؛ به نحوی که در سال‌های پرتنش بخش وسیعی از مزارع جو قابل برداشت نمی‌باشد. علی‌رغم سطح زیر کشت بالا و توجه به تولید محصول جو در کشور، بخش قابل توجهی از جو مورد نیاز به صورت واردات تامین می‌شود که بر این اساس معرفی ارقامی با عملکرد بالا و قابلیت تولید در مناطق با منابع رطوبتی محدود از راهکارهای مهم در جهت تامین جو مورد نیاز به شمار می‌رود.

معرفی دستاورد

نتایج بررسی هشت ساله بر روی رقم جو دیم "ماهنشان" در ایستگاه‌های گچساران، مغان، گنبد، ایلام و لرستان نشان داد که این رقم به دلیل برخورداری از عملکرد بالا (۴۱۶۶ کیلوگرم در هکتار) نسبت به رقم جو ماهور (با عملکرد ۳۶۸۲ کیلوگرم در هکتار)، پروتئین بیشتر نسبت به شاهد (۱۲/۲ درصد رقم شاهد ۱۱/۷ درصد)، تحمل فوق العاده به ورس به دلیل ساقه قوی و آکنده از کوتیکول و موم از گره‌های پایین تا پدانکل و حتی سنبله، ارتفاع بوته بالا و حجم کاه و کلش تولیدی نسبت به شاهد برای کشاورزان، برای کشت در دیم زارهای گرمسیر و نیمه گرمسیر کشور در استان‌های گلستان، ایلام، اردبیل، خرم‌آباد، کهگیلویه و بویر احمد و ایلام مناسب می‌باشد.

فرایند تجاری سازی

در حال حاضر رقم جو ماهنشان در برنامه تکثیر طبقات مختلف بذری قرار دارد. در ایستگاه گچساران در سال زراعی ۹۹-۱۳۹۸ بیش از ۱ تن پرورش دو تولید شده و در اختیار بهره برداران قرار گرفته است (در سال زراعی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بیش از ۲ تن پرورش دو و ۳۰۰ کیلوگرم پرورش یک تدارک دیده شده است). انتظار می‌رود این رقم به دلیل پتانسیل عملکرد مطلوب، در سطحی بیش از ۱۰۰ هزار هکتار در اراضی مستعد کشت جو در مناطق با اقلیم گرم و نیمه گرم کشور شامل استان‌های کهگیلویه و بویر احمد، اردبیل (مغان)، لرستان (کوه‌دشت)، گلستان (گرگان) و ایلام نفوذ یافته و بتواند نظر بهره برداران را جلب نماید.

پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

- ۱ پیش‌بینی سطح زیر کشت: بیش از ۱۰۰ هزار هکتار
- ۲ افزایش عملکرد نسبت به رقم ماهور: ۴۸۴ کیلوگرم در هکتار
- ۳ پتانسیل افزایش تولید در ۱۰۰ هزار هکتار نسبت به شاهد: ۴۸ هزار تن
- ۴ ارزش منافع ناخالص طی ۸ سال آینده: ۹۶۸ میلیارد ریال